

2. Підходи та методи розробки плану збуту (реалізації) продукції. Studme. URL: https://studme.org/1633082623759/menedzhment/planirovanie_sbyta_realizatsii_produktsii (дата звернення 12.01.2021).

3. Організація та планування збуту продукції на підприємстві. Решебник. URL: <http://reshebniki-online.com/node/284124> (дата звернення 13.01.2021).

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ І ЗАРПЛАТОМІСТКОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ЗМІНУ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

В. О. КОСТЮК, канд. екон. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Процес здійснення господарської діяльності підприємствами передбачає ефективне використання організаційних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів з метою отримання відповідного економічного ефекту. Даний ефект вимірюється шляхом співставлення отриманого результату з витратами праці на його досягнення. У абсолютній величині отриманих результатів безпосередньо віддзеркалюються усі аспекти господарської діяльності. Це, насамперед, рівень організації і прогресивності технологій виробництва, система зовнішнього і внутрішнього управління підприємством, форми і системи оплати праці тощо. Важливе значення при цьому має діюча система оплати праці, яка істотно впливає на ефективність використання трудових ресурсів.

Враховуючи це, аналіз використання трудових ресурсів на підприємстві, рівня продуктивності праці слід розглядати в тісному зв'язку з оплатою праці. Це зумовлено тим, що зі зростанням продуктивності праці утворюються реальні передумови для підвищення рівня її оплати. При цьому кошти на оплату праці потрібно використовувати так, щоб темпи зростання продуктивності праці

випереджали темпи зростання рівня її оплати. Тільки за таких умов утворюються можливості для нарощування темпів розширеного відтворення виробництва. У зв'язку з цим аналіз використання коштів на оплату праці на кожному підприємстві набуває важливого значення. У процесі такого аналізу необхідно проводити систематичний контроль за використанням фонду заробітної плати, виявляти можливості економії коштів за рахунок зростання продуктивності праці і зниження трудомісткості продукції [1, с.157].

Важливу роль при цьому відіграє чинниковий аналіз фонду оплати праці, тобто дослідження впливу найважливіших факторів на зміну цього показника. На це слід звернути особливу увагу, так як необхідною умовою ефективного управління економічними явищами і процесами є дослідження їх залежності від основних визначальних чинників. Розкриваючи взаємозв'язки і взаємозалежності результативних і факторних економічних показників, можна розкрити їхню сутність і тенденції розвитку. Тому вивчення взаємозв'язків між економічними показниками є основним завданням статистичного аналізу.

З огляду на це, пропонується при аналітико-синтетичному дослідженні фонду оплати праці, зокрема у процесі чинникового аналізу цього показника, використовувати наступну мультиплікативну його модель, що являє собою добуток таких чинників: середньої кількості працівників, продуктивності праці одного працівника і рівня зарплатомісткості продукції.

Розрахунок впливу цих чинників на зміну досліджуваного показника фонду оплати праці рекомендується здійснювати за допомогою індексної модифікації методу ланцюгових підстановок, яка передбачає використання під час аналітичних обчислень індексів факторних показників. У цьому випадку роздільний вплив зазначених чинників на зміну фонду оплати праці пропонується обчислювати за наступною методикою:

- вплив зміни середньої чисельності працівників визначається шляхом перемноження абсолютної величини фонду оплати праці базисного періоду і відносного приросту даного факторного показника;

- вплив продуктивності праці одного працівника обчислюється шляхом перемноження абсолютної величини фонду оплати праці базисного періоду, індексу середньої чисельності працівників і відносного приросту продуктивності праці одного працівника;

- вплив рівня зарплатомісткості продукції розраховується шляхом перемноження наступних показників: абсолютної величини фонду оплати праці базисного періоду, індексу середньої чисельності працівників, індексу продуктивності праці одного працівника і відносного приросту рівня зарплатомісткості продукції.

Для більш детального аналізу цього показника пропонується дослідити вплив і інших чинників. З цією метою рекомендується розширити наведену вище трьохфакторну модель фонду оплати праці шляхом розкладання комплексного чинника «продуктивність праці одного працівника» на такі субфактори: середня тривалість робочого періоду одного працівника в днях, середня тривалість робочого дня одного працівника, середньогодинна продуктивність праці одного працівника. Це означає, що в цьому випадку вихідна мультиплікативна модель досліджуваного показника «фонд оплати праці» буде являти собою добуток наступних чинників: середньої чисельності працівників, середньої тривалості робочого періоду одного працівника, середньої тривалості робочого дня одного працівника, середньогодинної продуктивності праці одного працівника і рівня зарплатомісткості продукції.

Для дослідження впливу цих чинників на загальну зміну фонду оплати праці пропонується визначати абсолютну величину такого впливу за наступною методикою обчислення:

- вплив зміни чисельності працівників розраховується шляхом перемноження величини фонду оплати праці базисного періоду і відносного приросту даного факторного показника;

- вплив зміни середньої тривалості робочого періоду одного працівника визначається шляхом перемноження фонду оплати праці базисного

періоду, індексу чисельності працівників і відносного приросту даного чинника;

- вплив зміни середньої тривалості робочого дня одного працівника обчислюється шляхом перемноження фонду оплати праці базисного періоду, індексу чисельності працівників, індексу середньої тривалості робочого періоду і відносного приросту даного чинника;

- вплив середньогодинної продуктивності праці одного працівника визначається шляхом перемноження фонду оплати праці базисного періоду, індексів чисельності працівників, середньої тривалості робочого періоду і робочого дня одного працівника та відносного приросту продуктивності праці;

- вплив зміни рівня зарплатомісткості продукції обчислюється шляхом фонду оплати праці базисного періоду, індексів чисельності працівників, середньої тривалості робочого періоду, робочого дня одного працівника, середньогодинної продуктивності праці одного працівника і відносного приросту рівня зарплатомісткості продукції.

Таким чином, наведений підхід до факторного аналізу досліджуваного показника дає можливість визначити вплив на його зміну таких найважливіших чинників діяльності підприємства, як продуктивність праці і зарплатомісткість продукції, використати отриману аналітичну інформацію для прийняття оптимальних управлінських рішень щодо ефективності використання ресурсів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібник. Київ : Знання, 2004. 654 с.